

Bijleveld-Schouten

De heer **Brinkman** (PVV): Dit lijkt mij meer dan duidelijk. Dank u wel.

Staatssecretaris **Bijleveld-Schouten**: Helemaal niet. Er is gewoon met iedereen over gesproken, ook met het college van GS zelf. Dat heb ik in eerste termijn al aangegeven. Als u keurig had geluisterd ... Ik heb ook met het college van GS gesproken. Ik heb zelf met de gemeente gesproken. Ik heb ook aangegeven dat ik op verzoek van de beide gemeenten met de burgemeesters en het college om tafel heb gezeten om naar de procedure te kijken. Ik wijs daar wel op. Ik hoef niets uit gesprekken die ik voer, ter voorbereiding van een wetsvoorstel, aan u te vertellen. Ik heb heel zorgvuldig gekeken naar de procedure. Ik heb ook heel zorgvuldig gekeken naar de snelheid. Ik hoop dat u dit punt op zijn minst wilt wegnemen. Ik heb meer mensen daarover gesproken.

De heer **Van Raak** (SP): Ik ben hier wel ingehuurd om de staatssecretaris te controleren.

De **voorzitter**: U bent niet ingehuurd. Dat zou ik als ik u was, niet zo brengen.

De heer **Van Raak** (SP): Zes weken. Wat is er in die zes weken gebeurd, waarin de gemeenteraad van Rozenburg ja zei tegen een referendum en vervolgens nee? Wat is er in die zes weken gebeurd? Dat wil ik weten. Stuur even een brief naar de Tweede Kamer. Tegelijkertijd kunnen wij dan de wet aanhouden en hier spreken over zaken die ertoe doen.

Staatssecretaris **Bijleveld-Schouten**: Dit is weer het punt van het referendum. Dat is een zaak waar de gemeenteraad zelf over gaat. Het is geen toets die wij hoeven op te nemen in het kader van de criteria. Ik heb dus geen enkele behoefte om daarover een brief te sturen.

Volgens mij heb ik verder alle vragen beantwoord.

De **voorzitter**: Volgens mij ook.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: De stemming over de motie en het wetsvoorstel zal plaatsvinden bij de eindstemming.

De vergadering wordt van 15.34 uur tot 16.00 uur geschorst.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 16 juni 2009 over **mensenrechtenbeleid**.

De **voorzitter**: Dames en heren! Wij hanteren het kerstregime. U weet wat dit inhoudt. De minister weet het inmiddels ook.

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter. 25 juni jongstleden zond Netwerk een rapportage uit waarin documenten werden getoond met betrekking tot de door Nederlandse militairen in 1947 aangerichte massamoord

in het plaatsje Rawagede in Indonesië. Uit de documenten blijkt dat direct daarop, in 1948, is besloten dat de daarbij betrokken militairen niet zouden worden vervolgd. Nederland heeft altijd volgehouden dat niet kon worden vervolgd, omdat die oorlogsmisdaden verjaard zouden zijn. Daarover gaat de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat in de politionele acties door sommige Nederlandse militairen ernstige schendingen van de mensenrechten onder de bevolking van Indonesië zijn gepleegd, zoals in december 1947 in het dorp Rawagede op Java;

constaterende dat de Commissie van Goede Diensten van de Verenigde Naties in 1948 heeft geoordeeld dat de massamoord in Rawagede "opzettelijk en meedogenloos" was;

tevens constaterende dat op basis van recent vrijgekomen documenten niet alleen blijkt dat Nederlandse militaire en politieke autoriteiten in 1948 op hoogte waren van het oorlogsmisdrijf in Rawagede, maar toen ook besloten de verantwoordelijke commandant van vervolging vrij te stellen;

van mening dat deze handelwijze uit het oogpunt van respectering van het internationaal recht zoals dat toen gold en het huidige Nederlandse mensenrechtenbeleid te betreuren valt;

verzoekt de regering, excuses aan te bieden voor het niet vervolgen van de verantwoordelijke militaire commandant van de massamoord in Rawagede,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van Bommel en Van Dam. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 28 (31263).

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik dien de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering, blijkens de kabinetsvisie NTC's en handelsbeleid, belastingmaatregelen, subsidies en andere stimuleringsmaatregelen als mogelijkheden ziet voor het stimuleren van duurzaam geproduceerde producten;

Voordewind

overwegende dat de Europese Commissie op verzoek van de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken in de zomer 2009 een rapport zal presenteren over de mogelijkheden die zij ziet voor additionele (handels)maatregelen, naast het bestaande geheel aan Europese maatregelen om kinderarbeid uit te bannen;

voorts overwegende dat de regering er zich voor in wil zetten om de conclusies en follow-up van dit onderzoek op Europees niveau te agenderen voor politieke besluitvorming;

verzoekt de regering, een reactie op te stellen naar aanleiding van het rapport van de Europese Commissie met daarin een visie hoe kinderarbeid uit te bannen en duurzaam geproduceerde producten te stimuleren middels handels-, fiscale en andere stimuleringsmaatregelen en de Kamer hierover voor de behandeling van het Belastingplan te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Voordewind en Cramer. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 29 (31263).

□

Minister **Verhagen**: Voorzitter. Ik begin met de motie van de leden Van Bommel en Van Dam. Daarin wordt de regering verzocht, excuses aan te bieden. Voor excuses ziet de Nederlandse regering geen aanleiding. De Nederlandse Staat stelt zich nog steeds op het standpunt dat een eventuele civielrechtelijke vordering verjaard is. Dat is echter wat anders dan een strafrechtelijke vervolging van een individu, waarover de correspondentie handelt waarnaar de heer Van Bommel verwijst. De correspondentie tussen Spoor en Felderhof is al enige tijd openbaar. Er is dus om te beginnen geen sprake van een doofpot, waarover de heer Van Bommel eerder sprak. Ik herinner het lid Van Bommel aan een van zijn Kamervragen van 5 december 2008, die juist handelt over het archief en de correspondentie van de procureur-generaal uit 1948. In die beantwoording is aangegeven dat dit archief geen nieuw licht werpt op de gebeurtenissen, en dat het OM deze correspondentie in 1995 heeft meegewogen in het oriënterende onderzoek dat plaatsvond onder verantwoordelijkheid van minister Sorgdrager naar de gebeurtenissen in Rawagede. Door het OM is vastgesteld dat vervolging van de desbetreffende misdrijven niet meer mogelijk is. De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd op 5 september 1995, en dat kon toen op brede instemming rekenen.

De Staat betreurt het optreden van Nederlandse militairen in Rawagede in 1947 ten zeerste. Het is een van de meest schrijnende voorbeelden van de pijnlijke en gewelddadige wijze waarop Nederland en Indonesië destijds van elkaar gescheiden zijn. De Nederlandse regering heeft ten opzichte van Indonesië meerdere malen diepe spijt betuigd over die gruwelijke gebeurtenissen in 1947, niet alleen in de persoon mijn voorganger, maar ook in de persoon van mijzelf. De spijt-betuigingen van de Nederlandse regeringen hebben ook uitdrukkelijk betrekking op het leed dat bij de nabestaanden is veroorzaakt. Voor excuses ziet de Nederlandse

regering zoals gezegd geen aanleiding. Derhalve ontraad ik deze motie ten stelligste.

In de motie van de heren Voordewind en Cramer wordt de regering verzocht om, naar aanleiding van het rapport van de Commissie, een reactie op te stellen. De indieners kunnen daarvan uitgaan, om de doodeenvoudige reden dat ik het Zweeds voorzitterschap heb gevraagd om naar aanleiding van dit rapport discussie en politieke besluitvorming mogelijk te maken in het komende halfjaar. Ik verwacht dat de Commissie deze zomer haar rapport gereed zal hebben. Daarom is het van belang dat tijdens het Zweeds voorzitterschap politieke besluitvorming kan plaatsvinden, mede naar aanleiding van dat rapport. Tegelijkertijd is nog niet zeker wanneer het rapport komt, en voorts of de politieke besluitvorming van dien aard is dat ik de Kamer daarover voor de behandeling van het Belastingplan kan informeren. Derhalve ben ik uiteraard bereid om met de Kamer van gedachten te wisselen, ook in de aanloop van de vergaderingen van de Radeb, zoals wij dat regulier doen. Ik kan de Kamer feitelijk niet toezeggen wat in de motie wordt gevraagd. Ik ben bereid om over de essentie van de motie van gedachten te wisselen en mij daarover te laten informeren. Ik vraag de indieners de motie aan te houden totdat er meer bekend is over het tijdstip. Mochten er politieke besluiten op Europees niveau genomen kunnen worden – dat is onze gezamenlijke inzet, daar twijfel ik niet aan – die nopen tot aanpassing van de belastingwetgeving, dan kan men ervan op aan dat deze minister mans genoeg is om er zorg voor te dragen dat de staatssecretaris zo snel mogelijk die betreffende maatregelen neemt en derhalve het belastingregime aanpast zodat voldaan kan worden aan de politieke besluiten die wij wensen te nemen.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik zal het dictum iets aanpassen zodat de minister de tijd heeft om met een reactie te komen nadat het rapport, het onderzoek van de Europese Unie, klaar is.

Minister **Verhagen**: Nogmaals: ik heb het Zweedse voorzitterschap gevraagd om het te agenderen, maar ik weet niet welk besluit het voorzitterschap neemt. Ik zeg u toe dat ik u informeer over de opvattingen en de inzet van de Nederlandse regering bij de vergadering van de ministers van Buitenlandse Zaken waar dit besproken wordt. Dat is evident, want ik heb gevraagd om een rapport van de Europese Commissie over een breed palet van maatregelen om kinderarbeid tegen te gaan, inclusief een handelsboycot voor de producten die tot stand zijn gekomen door de ergste vormen van kinderarbeid. Daarop komt een rapport. Op basis daarvan zal het Zweeds voorzitterschap al dan niet komen met voorstellen voor politieke besluitvorming. Daar heb ik om gevraagd. Ik kan dus niet iets doen als die niet komen.

De **voorzitter**: Wij wachten af wat de heer Voordewind beslist.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor zijn antwoorden. Stemmingen over de motie of moties zijn hedenavond.